

vescu) trdno in naravnost po konci prirediti. Spodnji konec kola, kar se ga v zemljo zabije in tudi še dalje gori za dobro pēd nad zemljo mora se zavoljo večje trpežnosti dobro osmoditi ali opaliti.

Tak kol pa ne sme nikdar preko drevesnega debla med veje, ali pa tudi le tikoma do taistih na kviško moleti; to pa zato ne, da se med guganjem drevesnega vrha po vetrovih lubad od njegovih vej ob kol ne odrgne. Kol naj bode toraj na visokost za 1—2 decimetra krajši, nego je drevesno deblo. Ko je bil primerni kol tako v jamo prirejen, paziti nam je pri nasadu drevesa, da je posadimo na nasprotno stran kola, od katere navadno najmočnejši vetrovi prihajajo. To velja sosebo o krajih, kakoršen je naše Notranjsko, kjer ob gotovih časih burja hudo in neusmiljeno razsaja. V drugih, ozračno bolj mirnih krajih se nam je pa v tem obziru nekoliko drugačnega pravila držati, kar spodaj omenim.

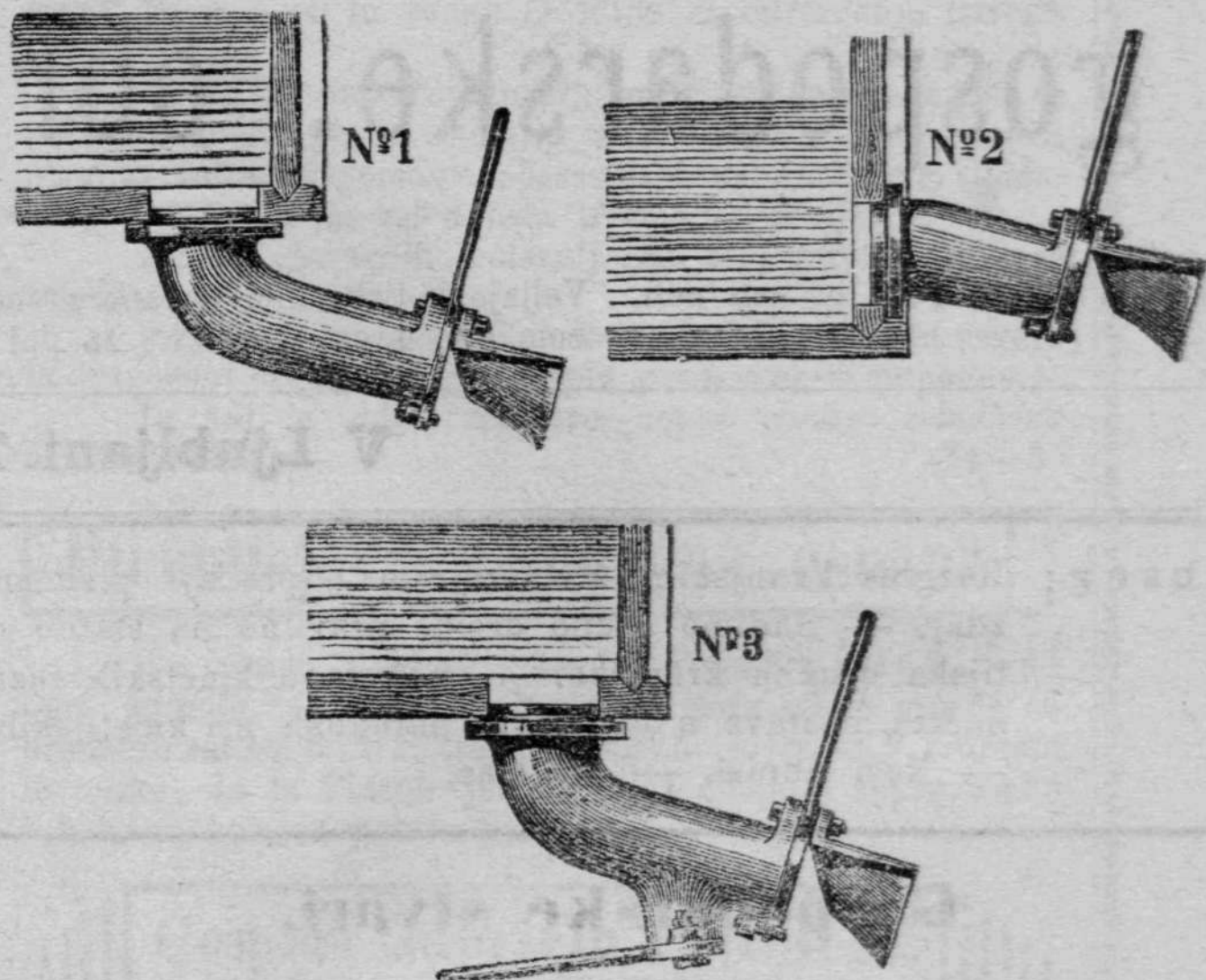
Nasad sam izvršuje naj se pa, ako le mogoče, po dveh osebah tako-le: Prva oseba naj z lopato ruševino, katera se je bila pri izkopavanju jame na posebni kup zložila, dobro razseče in drobno razkosa; iz te razdrobljene ruševine, ali pa iz rodovitne zemlje, katera bila je pri izkopavanju jame na drugi posebni kup izmetana, naj se ob kolu v jami priredi zložni in zadosta visok hribček, na katerega se potem drevesce postavi. Med tem, ko prva oseba jamo prireja, naj druga oseba drevesce za nasad pravilno obreže. Réz vrši se na koreninah in v vrhu. Prirežejo naj se vse poškodovane in nepravilno rasteče korenike v nekoliko poševni meri od spodaj na vzgor /, nikdar pa ne v nasprotni \ meri, a vse bolne naj se pa popolno odstranijo. Ravno tako morajo se tudi posamezni poganki v drevesnem vencu za eno tretjino prikrajšati; ta réz naj se vselej izvrši nad krepkim lesnim popkom, kateri na zvunaj moli, da se tako drevesni vrh na vse strani na vun lepo razvija in razrašča. Ako bi se pri tej rézi popki na znotraj puščali, razraščal bi se drevesni vrh le bolj in naravno v gosti grm. Tudi ta réz mora se gladko v nekoliko poševni meri izvesti. Dalje se mora iz drevesnega vrha tudi vse drugo nepotrebno popolno, gladko in pravilno odstraniti. Veje in vejice ne smejo se nikjer križati in druga ob drugo drgniti se.

Ko sta tako obe osebi vsaka svoje prvotno delo v jami in na drevesu izvršili, položi se čez jamo ob kolu v ravni legi zadosta dolga ravna preklja ali pa še bolje vžagani remelj. Potem vzame druga oseba drevesce, ga ob kolu v jamo tako postavi, da pride korenični vrat tikoma ob zgornjem lici preko jame položenega remelja; prva oseba pa prične drevesne korenine z dobro in rodovitno zemljo družega kupa varno in skrbno tako zasipati, da med taistimi prav nobena praznega prostorčka ne ostane. Kjer se to z lopato samo izvršiti ne dá, naj se z rokami pravilno izvede in nadomesti. Oseba, katera drevesce pridržuje, naj je med tem opravičeno večkrat malo gori in doli varno potrese, da se zemlja ob koreninah bolje vsede. Ko so bile korenine enkrat z dobro in rodovitno zemljo na vse strani zasute in zadelane, naj se rahlo in na lahko okolo drevesa zemlja pohodi, ne pa v pomenu besede „poteptá“, kar je še dandanes pri domačih sadjerejcih le pregostna slaba navada, to je, da ravno posajeno drevesce tako rekoč „oplešejo“ in zateptajo.

(Konec prihodnjič.)

## Stroj za razdelitev gnojnice.

Gnojnica je, kakor znano, hitro uplivajoča, izvrstna hrana rastlinam. Zaradi tega jo umen kmetovalec pridno nabira in vporablja. Pri pravi vporabi, posebno pri uže ozelenelih rastlinah ima nenavadno



velik vpliv, če primerno, to je, enakomerno gnojimo. Enakomerno gnojenje doseže se pa na nedosegljiv način z vporabo zgoraj narisane stroja za razdelitev gnoja.

Glavne prednosti tega stroja so pa naslednje:

1) Razdeli gnojnico popolnem enakomerno na širokost kakih 2½ metrov, česar tudi močan veter ne ovira.

2) Zamaši se ne nikdar.

3) Dolgo trpi in je jako ceno.

4) Ž njim se jako lahko ravna.

Nr. 1 navije se na dogo zadnjega konca sodovega. Cena 6 gold. 60 kr.

Nr. 2. navije se kakor mogoče spodej na zadnjem sodovem dnu. Cena 6 gold.

Nr. 3. z dvojnatis petelinom, sicer se navije kakor prvi (posebno sposoben za škropljenje z vodo i. d., sicer kakor Nr. 1). Cena 9 gold.

Nr. 4. z dvojnatis petelinom, sicer se navije kakor drugi (sposoben tudi za škropljenje z vodo i. d., sicer kakor Nr. 2.). Cena 8 gold.

Ta stroj se dobi po gori imenovani ceni pri „Land- und forstwirtschaftliches Bureau“ Wien III. Ungargasse.

## C. kr. kmetijska družba kranjska.

Seja glavnega odbora dné 4. maja 1884

pod vodstvom g. barona Wurzbacha. Navzoči: tajnik Pirc in odborniki gg. Brus, Detelja, Jerič, Kastelic, Murnik, Neweklovski, Robič, Souvan, dr. pl. Wurzbach.

Ker je na dnevnem redu obravnava državne podpore, katero se ima prositi za leto 1885., povabljeni so bili k seji zastopniki deželne vlade in deželnega odbora. Prvo zastopa gosp. vladni svétnik Avgust pl. Wurzbach, deželni odbor pa gosp. deželni odbornik Murnik.

Tajnik Pirc poroča v imenu odseka za splošne reči o potrebni subvenciji za l. 1885., za katero hoče



glavni odbor pri sl. ministerstvu za poljedelstvo prositi. Nasveti odseka za splošne reči sprejmejo se z nekaterimi malimi preuredbami, ter se sklene sl. ministerstvo za sledeče podpore prositi:

1. Kmetijski poduk:
  - a) 3 štipendije po 300 gold. skozi 3 leta takim, ki hočejo obiskati katero višo gospodarsko šolo, toraj za leto 1885. . . . . 900 gold.
  - b) subvencijo podkovski šoli . . . . . 1200 "
  - c) 8 štipendij po 50 gld. za učence podkovske šole . . . . . 400 "
  - d) 2 štipendiji po 300 gld. za kranjske slušatelje dunajskega živinozdravniškega zavoda . . . . . 600 "
  - e) za nakup kmetijskih strojev in kmetijskega orodja, koja imajo služiti v poduk, posebno pri potnem predavanji . . . . . 400 "
  - f) za potna predavanja o mlekarstvu in vinoreji . . . . . 500 "
  - g) za razširjevanje umnega kmetijstva, potem tiskanih razprav, knjig, knjižic itd., posebno v podporo družbenem listu „Kmetovalcu“ . . . . . 800 "
- Dalje se prosi sl. ministerstvo, da blagovoli kot vsako leto, tako tudi leta 1885. deželno vino- in sadjerejsko šolo na Slapu izdatno podpirati.
2. Razstave:
 

Za pokrajinsko razstavo l. 1885. v Postojni 1000 gold.
3. Melioracije:
  - a) premije za umno napravljena gnojšča . . . . . 300 "
  - b) premije za izgledne sadne sušilnice 300 "
  - c) premije v zboljšanje pašnikov, planin itd. . . . . 400 "
  - d) podpora za izsuševanje in namakanje zemljišč . . . . . 400 "
4. Posebna rastlinoreja:
  - a) za nakup pravega semena ruskega lanú . . . . . 500 "
  - b) za nakup dobrega, čistega deteljnega semena . . . . . 300 "
  - c) za povzdigo sadjereje in v podporo družbenemu vrtu . . . . . 1000 "
5. Gozdarstvo:
 

Za premije pogozdovanja itd. . . . . 200 "
6. Živinoreja:
  - a) za nakup dobre plemenske govedi . 6000 "
  - b) za podporo na novo ustanovljenim mlekarskim zadrugam . . . . . 1000 "
  - c) za nakup ukviških plemenskih ovnov 500 "
  - d) podpora čebelarstvu in ribškemu društvu . . . . . 200 "
  - e) za razširjevanje dobrega kmetijskega orodja . . . . . 400 "

Centralni odbor se razgovarja o večstranskih pozivih, da naj se tudi kmetijska družba pridruži peticiji na državni zbor za sprejem severne železnice v državno oskrbovanje. Po daljši debati sklene glavni odbor z večino glasov, samostojno odposlati peticijo na državni zbor, da naj se severna železnica sprejme takoj v državno oskrbovanje, in le, ako proti tem odločno govorijo državni interesi, brezpogojno do 1. januarja l. 1904.

(Konec prihodnjič.)

## Nova postava.

### Razjasnilne opombe vladine k načrtu postave o dedinskih naredbah pri kmetijskih domačijah srednje velikosti.

(Dalje.)

Tabela V.

Spremembe v posestvu in pa obremenjenje vsled pogodb.

| Leto   | Število pogodb | Vrednost posestev | Nova bremena iz kupnin | % novih bremen od vrednosti |
|--------|----------------|-------------------|------------------------|-----------------------------|
| 1872   | 148.157        | 233,149.267       | —                      | —                           |
| 1873   | 153.466        | 249,809.836       | —                      | —                           |
| 1874   | 159.289        | 235,356.305       | —                      | —                           |
| 1875   | 149.722        | 218,518.926       | —                      | —                           |
| 1876   | 148.450        | 203.408.604       | —                      | —                           |
| 1877   | 157.237        | 206,521.049       | —                      | —                           |
| 1878   | 151.516        | 188,300.632       | 31,349.195             | 16.6                        |
| 1879   | 147.707        | 182,415.446       | 30,135.564             | 16.5                        |
| 1880   | 156.545        | 205,540.947       | 31,400.927             | 15.3                        |
| 1881   | 169.063        | 205,951.593       | 33,414.656             | 16.2                        |
| Skupaj | 1,541.152      | 2.128,972.605     | 126,300.342            | —                           |
| Počez  | 154.115        | 212.897.260       | 31,575.085             | —                           |

Pri kupninskih zastankih kaže se za štiri leta, za katere so številke znane, poprečen odstotek vrednosti prodanih zemljišč od 16.1, pa je opomniti, da velik del posestev posestniki izročé za čas življenja, in je ta vrsta izročitev tukaj všteta v kupne pogodbe, iz tega se tudi pojasnuje; zakaj je število te vrste sprememb v posestvu tako visoko, obremenjenje pa primeroma malo.

Nove dolgove, kateri drugače nastanejo, kakor pri premembah posestev med živimi ali za slučaj smrti kaže za leta 1878—1881. sledeča

Tabela VI.

Novo obremenjenje izvan prememb v posestvu.

| Leto | Nova bremena:     |
|------|-------------------|
| 1878 | 121,720.040 gold. |
| 1879 | 119.615.920 "     |
| 1880 | 133,782.164 *) "  |
| 1881 | 12,135.557 "      |

Skupaj 496,473.696 gold.

Počez 124,118.424 "

Pri tem pa je opomniti, da je veliko tukaj navedenih posojil sprejetih zato, da se ž njimi poplačajo oni deleži in dedšine, katere so pa navedene v prejšnjih tabelah, toraj odpade velik del.

(Dalje prihodnjič.)

\*) Med temi nad 15 milijonov po večkrat zavarovanih dolgov.



5. Za dobro izdelovanje surovega masla neobhodno potrebna prava toplota dá se v tem stroji dobro vzdržavati. Vsled tega je surovo maslo iz te pinje trdo, čisto in okusno.

6. Ima stroj pripravo, skozi katero škodljivi plini odhajajo in sveži zrak dohaja.

7. Iz smetane dobi se skoraj vse surovo maslo.

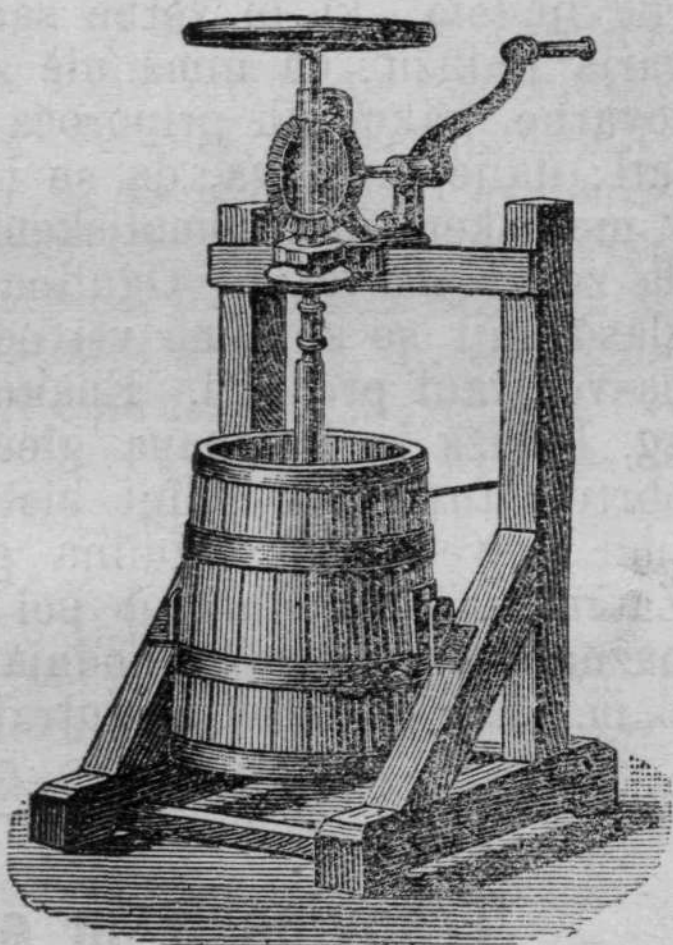
8. Snaženje stroja je vseskozi pripravno in se toraj natanko vrši.

Hitrost, s katero je treba piniti, naj se tako uredi, da se sod zasuje po priliki 40krat v minuti. Ako se uže začne narejati v pinji surovo maslo, je dobro, da se prične sukati sod na nasprotno stran, ter se s tem pinjenje pospešuje. Hitro vrtenje ne koristi nič, in provzroči k večjemu, da se smetana peni.

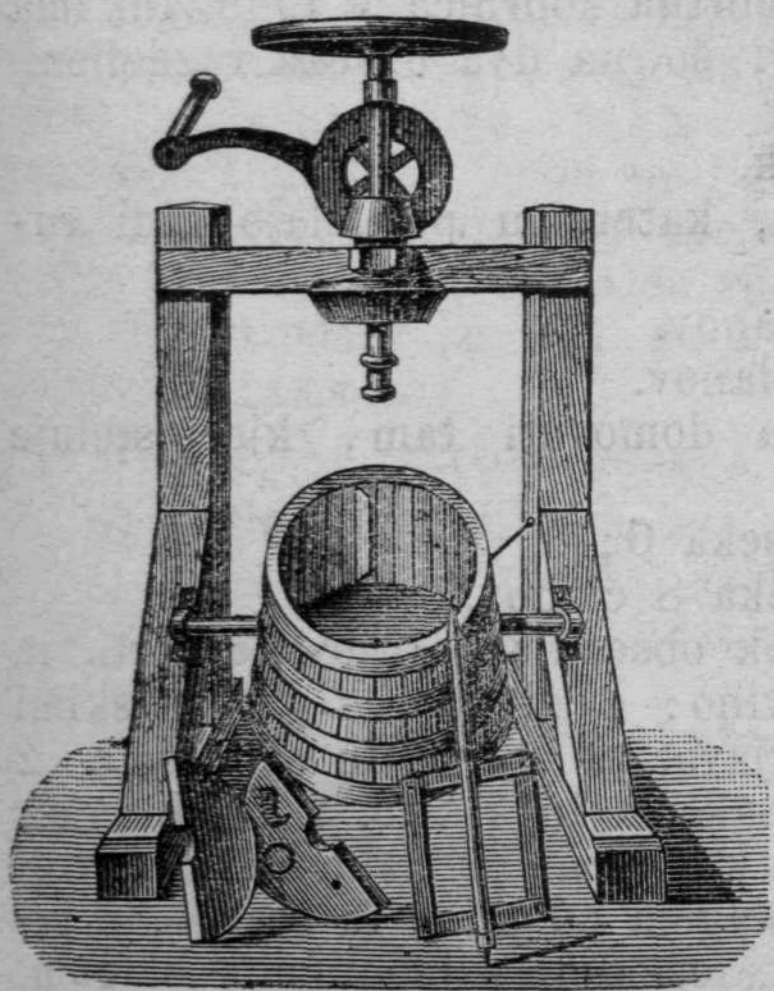
Z ozirom na vsebino, katera lahko znaša od 15 do 100 litrov, stane ta stroj od 39 do 90 gold. ter se ga dobi pri „Land- und forstwirtschaftliches Verkehrsbureau Wien, III. Ungargasse“. Naprava tega stroja je posebno priporočljiva mlekarским zadrugam.

## 21. Helštajnski vertikalni stroj za pinjenje.

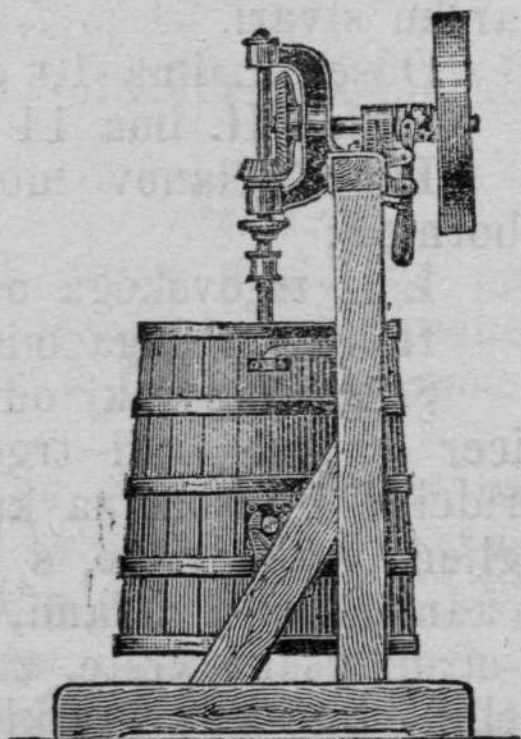
Ta stroj ima tudi sodček, koji je iz hrastovega lesa in je okovan s železnimi obroči (*pod. 27*). Pokrov sodov obstoji iz dveh delov, ter se lahko proč dá. Skozi sod gré ôs; goni se stroj zgoraj, od koder pregibljejo zobata kolesa ôs. Spodnji konec ôsi teče v tečaju. — Bistveni del stroja je na ôsi pritrjeni lesen okvir, koji smetano tolče in meša. Ob notranji steni sodčeka so pritrjene male deske, ob katere pa mleko buta. Os z okvirjem vred da se sneti, kakor tudi cel sod prekucniti (*glej pod. 28*), tako da je čiščenje stroja prav pripravno.



Pod. 27.



Pod. 28.



Pod. 29.

Da je sukanje lože, ima stroj na vrhu omah. Stroj stane pri Kleiner & Fleischmann-u v Mödlingu za 30 do 90 litrov smetane od 25 do 60 gold. Hitrost in poraba je sicer ista, kot pri Lefeldtovem stroju.

Za velika mlekarstva dobijo se stroji, koji se lahko gonijo s parno ali drugo silo (*pod. 29*); tak stroj, v kojem se pini za 60 do 225 litrov, stane 80 do 200 gld. (Dalje prihednjič.)

## C. kr. kmetijska družba kranjska.

### Seja glavnega odbora dné 4. maja 1884

pod vodstvom g. barona Wurzbacha. Navzoči: tajnik Pirc in odborniki gg. Brus, Detelja, Jerič, Kastelic, Murnik, Neweklovski, Robič, Souvan, dr. pl. Wurzbach.

(Konec.)

Podružnica boštajnska prosi, da se njenemu članu g. dr. Mauer-ju posodi stroj za izdelovanje drenažnih cevi. Ker ima stroj sedaj g. grof Auersperg ter ga tudi neobhodno rabi, sklene se, stroj temu gospodu do konca leta pustiti, potem pa g. dr. Mauru, ako ga še želi, za določen čas prepustiti.

Deželna vlada pozivlje glavni odbor, da voli 3 zastopnike k komisijonelnem posvetovanji o zadevi komasacije kmetskih gruntov in o razdelitvi pašnikov in gozdov. V ta namen voli si zastopnikom družbe gg. predsednika barona Wurzbacha, dr. pl. Wurzbacha in Robiča ter se sklene, v tej zadevi se posvetovati v seji glavnega odbora, ki ima biti v ta namen v nedeljo 11. t. m.

Poročilo razstavnega odbora pokrajinske razstave na Krškem izroči se v poročilo odseku za splošne reči.

Sklep občnega zbora kmetijske podružnice v Rudolfovem, da družbeniki na korist podružnice zahtevajo list „Oekonom“, ako se dovoli, da za to namenjeni goldinar ostane v podružnični blagajnici, se ne potrdi, ker je proti pravilom družbe.

Želji glavnega odbora sedmograške kmetijske družbe, da bi se tudi kranjska družba potegnila za to, da se na Dunaji ustanovi splošen somenj za hmelj, se sklene ustreči.

Tajnik Pirc poroča, da je bila družba pozvana naznaniti izdavanje „Kmetovalca“ kot pridobninskemu davku podvrženo obrt.

Potovalni učitelj na Českem in dopisovalni ud družbe g. J. Dumek pošlje družbi tri svoje knjige, kar se hvaležno naznanje vzame.

Kmetijska družba na Dunaji pošlje katalog IV. razstave pitane živine, ter se zahvaljuje za podporo, katero je družba omenjenemu podjetju naklonila.

Vzame se na znanje brezplačna podaritev 35 iztisov knjižice „Anleitung zur Vertilgung der Kleeseide“ od strani slavnega ministerstva za poljedelstvo, koje naroči knjižico podružnicam razdeliti.

Za ude na novo v družbo sprejmejo se sledeči gospodje: Janez Babnik, župnik v Toplicah, Matija Zupa, posestnik v Smokuču, Janko Žerovnik, učitelj v Gorjah, Janez Pehani, c. kr. notar v Mokronogu in Franjo Šifrer, posestnik v Bitnjem.

## Narodno-gospodarske stvari.

### Ênketa o kmetskih razmerah na Kranjskem.

(Dalje.)

Pri tretjem vprašanji: kako naj se vreja personalni kredit na kmetih, povdarja dr. Vošnjak važnost posojilnic, katerih je v slovenskih deželah 18, namreč na Kranjskem 6, na Štajarskem 10, na Primorskem 2. Ode-